

Βρυξέλλες, 28-29 Σεπτεμβρίου 2010

Σεμινάριο:

"Ensuring Good management of Rural Development Programmes 2007-2013"

Εξασφαλίζοντας την ορθή διαχείριση των Προγραμμάτων Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013
(ΠΑΑ)

Εναρκτήρια ομιλία

Η εναρκτήρια ομιλία θα γινόταν από την κα Dormal-Marino, αλλά λόγω απουσίας της έγινε από τον κο J. Sousa Uva και τα σημαντικότερα στοιχεία της έχουν ως εξής :

Το 2^ο αυτό σεμινάριο γίνεται 3 χρόνια μετά από το αντίστοιχο 1^ο και παρουσιάζει μια ιδιαίτερη επικαιρότητα αφού γίνεται τις παραμονές σύνταξης των εκθέσεων σχετικά με την πρόοδο των στρατηγικών σχεδίων και των της ενδιάμεσης αναθεώρησης της τρέχουσας περιόδου προγραμματισμού. Ο πυλώνας της αγροτικής ανάπτυξης στην Ευρώπη περιλαμβάνει κονδύλια ύψους **96,2 δις €** για την περίοδο 2007-2013, αντιπροσωπεύοντας ποσοστό **24%** των κονδυλίων της ΚΑΠ.

Εκτός από τους αυξημένους οικονομικούς πόρους, που διατίθενται σ' αυτή την περίοδο προγραμματισμού 2007-2013, προτεραιότητα έχει δοθεί σε σχέση με το παρελθόν, κυρίως σε **3 τομείς**: στη στρατηγική προσέγγιση, στη διοικητική απλοποίηση και στην ενίσχυση της χρηματοδοτικής διαχείρισης των προγραμμάτων.

Η επιλογή των οργανισμών πληρωμών ως δημοσιονομικούς διαχειριστές των προγραμμάτων έχει ενισχύσει την πολιτική της ΕΕ, αφού η εμπειρία, όλα αυτά τα χρόνια, έχει αναδείξει την αποτελεσματικότητα, την αυστηρότητα και την πειθαρχία τους στην εφαρμογή της ΚΓΠ. Είναι λοιπόν σαφές, ότι η καλή συνεργασία μεταξύ των αρχών διαχείρισης και πληρωμών αντίστοιχα, είναι ζωτικής σημασίας για την επιτυχία των προγραμμάτων.

Κύριος στόχος του σεμιναρίου είναι η εφαρμογή διαλόγου μεταξύ των Κρατών – Μελών. Ο διάλογος αυτός περιστρέφεται γύρω από τις συνεδριάσεις των διαχειριστικών επιτροπών, των επιτροπών παρακολούθησης, των ετήσιων συναντήσεων και των εργασιών που έχει αναλάβει το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Αγροτικής Ανάπτυξης με κύριο και κεντρικό άξονα την **κοινή παρακολούθηση και αξιολόγηση**. Και στο σημείο αυτό τονίζεται ιδιαίτερα η σημασία της κοινής παρακολούθησης και αξιολόγησης που υιοθετήθηκε για πρώτη φορά σε αυτή την περίοδο. **Η μέτρηση των αποτελεσμάτων των προγραμμάτων** είναι μια πολιτική επιταγή, προκειμένου να παρέχουν στον φορολογούμενο Ευρωπαίο πολίτη την αποτελεσματικότητα της χρηματοδοτικής πολιτικής της ΕΕ για την αγροτική ανάπτυξη.

Έτσι και μετά από τα παραπάνω, το σεμινάριο αυτό βασίστηκε στην παρουσίαση ενδεικτικών περιπτώσεων οργάνωσης της διαχείρισης, παρακολούθησης, ελέγχου και πληρωμής σε ορισμένα κράτη-μέλη, για ορισμένα προγράμματα.

Τέλος έγινε μια συνοπτική εισηγητική παρουσίαση των 4 ενότητων της ατζέντας του διήμερου σεμιναρίου.

Κύρια Θέματα

1. Εφαρμογή των ΠΑΑ 2007-2013:

➤ **Βαθμός υλοποίησης των ΠΑΑ 2007-2013:** παρουσιάστηκε ο βαθμός υλοποίησης των ΠΑΑ με βάση το ποσοστό απορρόφησης τόσο σε συνολικό επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, όσο και σε επίπεδο κρατών μελών. Γενικά η υλοποίηση των προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης έχει ξεκινήσει ικανοποιητικά, παρά το γεγονός ότι ορισμένα από αυτά εγκρίθηκαν στα τέλη του 2007 ή ακόμα και μέσα στο 2008. Το ποσό που έχει ήδη καταβληθεί για το ΕΓΤΑΑ (συμπεριλαμβανομένων των δηλώσεων των δαπανών για το 2ο τρίμηνο 2010), αντιστοιχεί στο **31,3%** του συνόλου των κονδυλίων του ΕΓΤΑΑ για την περίοδο 2007-2013 (συνολικά 96,2 δις €) και σύμφωνα με τις τελευταίες εκτιμήσεις το ποσοστό αυτό θα είναι **35%** στο τέλος του τρέχοντος έτους.

Πρωταθλητές στις απορροφήσεις είναι Ιρλανδία και το Λουξεμβούργο, αφού έχουν ήδη απορροφήσει **πάνω από το 50%** της συνολικής κοινοτικής συμμετοχής για την περίοδο 2007-2013. Στο άλλο άκρο, το ποσοστό εκτέλεσης είναι **περίπου 20%** για 4 κράτη μέλη : τη Ρουμανία, τη Μάλτα, την Ιταλία και τη Βουλγαρία. Είναι σαφές ότι και οι δύο καταστάσεις άκρων χρήζουν προσεκτικής ανάλυσης.

Ειδικά η αργή εκκίνηση υλοποίησης κάποιων προγραμμάτων μπορεί να οφείλεται σε πολλές και διάφορες συνθήκες, όπως: δυσκολίες κατά την έγκριση των διατάξεων εφαρμογής σε εθνικό επίπεδο, ανεπαρκή κινητοποίηση των τοπικών παραγόντων ή ακόμη και καθυστερήσεις στη διαπίστευση των οργανισμών πληρωμών. Η εμπειρία δείχνει ότι είναι αδύνατο να αναπληρώσει κανείς τις καθυστερήσεις άνω των 2 ετών εκκίνησης. Καταρχάς, εύλογες ανησυχίες υπάρχουν για την **εφαρμογή του κανόνα n +2** στο τέλος του 2010, που αναμένεται να έχει ως αποτέλεσμα την αποδέσμευση αδιάθετων κονδυλίων για ένα μικρό αριθμό προγραμμάτων. Ένα δεύτερο πρόβλημα είναι η εφαρμογή του κανόνα n +2 στα τέλη του 2011, που αναμένεται να προκαλέσει ακόμα μεγαλύτερες απώλειες κοινοτικής συμμετοχής στα προγράμματα, ειδικά αν λάβουμε υπόψη μας και το πλαίσιο των δυσχερειών σύνταξης του προϋπολογισμού, που αντιμετωπίζεται σε επίπεδο κρατών μελών. Τέλος, ακόμα μεγαλύτερες είναι οι δυσκολίες με πιο συστηματικά προβλήματα από το 2012 και μετά.

Αντίστοιχα προβληματισμός υπάρχει και για τα προγράμματα γρήγορης υλοποίησης αφού κρίνεται αναγκαίο να επιστήσουμε την προσοχή στην κατανομή των δαπανών μεταξύ των αξόνων του προγράμματος, η οποία κανονικά θα πρέπει να αντιστοιχεί στο χρηματοδοτικό σχέδιο που ισχύει για όλη την περίοδο. Όσο περισσότερο, η εκτέλεση του προγράμματος έχει προχωρήσει, τόσο μικρότερες δυνατότητες απομένουν για την εξισορρόπηση των δαπανών ώστε να εξασφαλιστεί η συμμόρφωση με το σχέδιο χρηματοδότησης.

Η διαπίστωση αυτή οδηγεί στην ανησυχία για έλλειψη ισορροπίας μεταξύ προγραμματισμού και εκτέλεσης. Η ανάλυση των δαπανών που δηλώθηκαν στην Επιτροπή, δείχνει ότι το **63%** των συνολικών δαπανών αντιστοιχεί στον **άξονα 2**, παρόλο που ο άξονας αυτός έχει βαρύτητα μόνο **44%** στο σύνολο του προγραμματισμού. Αντίστοιχα για τον **άξονα 1** με βαρύτητα **33,6%** του συνόλου, η αντίστοιχη υλοποίηση είναι πιο ομαλή (**29%**).

Τέλος, οι **άξονες 3 και 4** παρουσιάζουν μια σημαντική καθυστέρηση εφαρμογής αφού η πληρωμές τους αντιπροσωπεύουν λιγότερο από το **6%** των συνολικών που έχουν πραγματοποιηθεί μέχρι τώρα, ενώ το ύψος του προγραμματισμένου ποσού για τους εν λόγω άξονες αντιπροσωπεύουν το **19,2%** του συνόλου των προγραμματισμένων κονδυλίων για το 2007-2013.

Ο καθένας θα μπορούσε εύκολα κάλλιστα να κατανοήσει τους λόγους για την ταχεία έναρξη του άξονα 2 σε σχέση με εκείνη των άλλων αξόνων, αλλά δεν μπορεί να αντισταθεί σε μερικές παρατηρήσεις, όπως την εκτίμηση ότι από την στιγμή που τα Μέτρα του Άξονα 2 απορροφούν πιο εύκολα και γρήγορα πιστώσεις, δεν είναι διόλου απίθανο στην συνέχεια της προγραμματικής περιόδου, να επιλεγεί από πολλά κράτη μέλη, η ενίσχυσή του σε βάρος του προγραμματισμού που έχει γίνει για τους άλλους άξονες. Τέτοιες επιλογές λοιπόν, δηλώνεται από τώρα ότι δεν είναι δυνατόν να τεκμηριωθούν απλά και μόνο στη βάση του ρυθμού υλοποίησης, αλλά θα πρέπει να ανταποκρίνεται σε μια σημαντική αναπροσαρμογή της στρατηγικής του Προγράμματος και να αιτιολογείται απόλυτα στην ενδιάμεση αναθεώρηση.

Επίσης έντονες είναι οι ανησυχίες της Επιτροπής για την μη ενεργοποίηση του Άξονα 4 του Leader, αλλά και του Άξονα 3.

Τέλος έγινε αναφορά σε ένα θέμα, που χαρακτηρίστηκε υψίστης σημασίας και αφορούσε στην ποιότητα των δαπανών από άποψη νομιμότητας και κανονικότητας : **ποιότητα δαπανών**. Το θέμα αυτό αναλύθηκε στη συνέχεια στην αντίστοιχη ενότητα των ελέγχων.

➤ **Εφαρμογή των νέων μέτρων που θεσπίστηκαν στο πλαίσιο** του Διαγνωστικού Ελέγχου «**Health check**» και του Ευρωπαϊκού Σχεδίου για την Ανάκαμψη της Οικονομίας «**Recovery Package**»: παρουσιάστηκαν από την **Αυστρία** και **Φιλανδία** τα αντίστοιχα ΠΑΑ και πως σχεδιάστηκε λεπτομερώς η εφαρμογή των νέων μέτρων. Τα κυριότερα σημεία των ανωτέρω παρουσιάσεων συνοψίζονται στα ακόλουθα:

- Η κατανομή των νέων πόρων στην **Αυστρία** έγινε ως εξής: αναδιάρθρωση του γαλακτοκομικού τομέα 41,2%, βιοποικιλότητα 21,6%, κλιματική αλλαγή 21,6% και ευρυζωνικές υποδομές 15,5%.
- Παρουσιάστηκε η εφαρμογή για την αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων σε κάθε άξονα. **Στον άξονα 1, δόθηκε προτεραιότητα** στον γαλακτοκομικό τομέα, **χωρίς να δημιουργηθούν νέα μέτρα παρά ενισχύοντας τα υπάρχοντα** (γεωργικές εκμεταλλεύσεις, επενδύσεις στην βιομηχανία τροφίμων). **Το ίδιο έγινε και στον Άξονα 2**, όπου δόθηκε προτεραιότητα εκτός από την αναδιάρθρωση του γαλακτοκομικού τομέα, στην κλιματική αλλαγή και στη βιοποικιλότητα, ενισχύοντας υπάρχοντα μέτρα (αποδοτικότητα από τη χρήση αζωτούχων λιπασμάτων, πρακτικές διαχείρισης του εδάφους, πριμοδότηση βοσκοτόπων).
- **Αντίθετα στον Άξονα 3 όπου δόθηκε προτεραιότητα στις ευρυζωνικές υποδομές, σχεδιάστηκε νέο μέτρο.** Οι **ιδιαιτερότητες** αυτού του μέτρου είναι η συνεργασία με το Υπουργείο Μεταφορών, Καινοτομίας και Τεχνολογίας, το γεγονός πως δεν υπήρχε αντίστοιχο σχήμα κρατικών ενισχύσεων και χρειάστηκε ένα χρόνο για να εκπονηθεί, η έλλειψη αναλυτικών χαρτών για την υφιστάμενη κάλυψη, η ολοκλήρωση των πινάκων παρακολούθησης και η προσαρμογή των πληροφοριακών συστημάτων. **Το μέτρο αυτό δεν υλοποιείται ακόμα.**
- **Συμπεράσματα: η πολιτική των ΠΑΑ** παρά τις γραφειοκρατικές δυσκολίες έχει **γρήγορη κι ευέλικτη αντίδραση στις νέες προκλήσεις.** Η νέα αυτή προσέγγιση, πρόσθετα χρήματα για συγκεκριμένες προτεραιότητες, είναι πολύ ευπρόσδεκτη από μεγάλο αριθμό ενδιαφερομένων. Όλες οι νέες προκλήσεις (εκτός από την ευρυζωνικότητα) υπήρχαν ήδη στα αρχικά μέτρα των ΠΑΑ, απλά ενισχύθηκαν. Η ξεχωριστή όμως παρακολούθηση της χρηματοδότησης για κάθε προτεραιότητα δημιούργησε **πρόσθετο φόρτο εργασίας** στη Διαχειριστική Αρχή και τον Οργανισμό Πληρωμής. Τέλος αυξήθηκε η **πολυπλοκότητα** εφαρμογής του συστήματος.

- Οι νέες προκλήσεις όπως και κάποιες άλλες σχετικές (π.χ. η μεταχείριση των ζώων) δεν ήταν καινούργια ζητήματα για τα δύο ΠΑΑ της **Φιλανδίας**. **Οι επιπρόσθετοι πόροι έγιναν ευπρόσδεκτοι**, οι νέοι κανόνες ωστόσο, η ανάγκη για πρόσθετες εθνικές δαπάνες και ο ξεχωριστός ρόλος των νέων χρηματοδοτήσεων **προκαλούν επιπλέον εργασία στην εθνική διοίκηση**.
- Η κατανομή των νέων πόρων στη **Φιλανδία** έχει ως εξής: δόθηκε μεγάλη βαρύτητα στη διαχείριση των υδάτινων πόρων 47% και στις ευρυζωνικές υποδομές 36%, και πολύ μικρότερη στα υπόλοιπα, βιοενέργεια 5%, κλιματική αλλαγή 3%, γαλακτοκομικός τομέας 3% βιοποικιλότητα 2%.
- **Όπως στην Αυστρία έτσι και στη Φιλανδία δεν προστέθηκαν καινούργια μέτρα παρά μόνο για την ευρυζωνικότητα**. Η κατανομή των επιπρόσθετων πόρων έγινε στα μέτρα 111 (εκπαίδευση), 124 (συνεργασία και καινοτομία), 312 (βασικές υποδομές), στο μέτρο 214 (αγροπεριβαλλοντικά) όπου δόθηκε και η μεγαλύτερη βαρύτητα, ενώ ένα πολύ μικρό μόνο μέρος κατανεμήθηκε στο μέτρο 413 (αντίστοιχα 311,312,321,331 του Άξονα 3).
- Παρουσιάστηκαν οι **δυσκολίες που συντέλεσαν στην αργή εκκίνηση του μέτρου για την ευρυζωνικότητα**. Η διαδικασία των κρατικών ενισχύσεων ήταν αργή και πολύπλοκη, μέρος της δημόσιας δαπάνης θα καλυφθεί από πόρους των δήμων των οποίων η τρέχουσα οικονομική κατάσταση είναι ασθενής εξαιτίας της οικονομικής κρίσης και η ζήτηση δεν είναι έντονη στις αγροτικές περιοχές. **Πολύ λίγα έργα είναι έτοιμα για να υποβάλλουν αίτηση για χρηματοδότηση το 2010**.
- Επισημάνθηκε επίσης ο φόρτος εργασίας και οι καινούργιοι πίνακες που προστέθηκαν για την **ξεχωριστή παρακολούθηση όλων των μέτρων** που αφορούν την αντιμετώπιση **των νέων προκλήσεων**.
- **Συμπεράσματα**: πιθανοί **πόροι διαφοροποίησης** πρέπει να μεταφέρονται στην αγροτική ανάπτυξη **σε μόνιμη βάση και μόνο στην αρχή της προγραμματικής περιόδου**, η στρατηγική θα πρέπει να περιέχει τις βασικές μόνο κατευθυντήριες γραμμές, είναι απαραίτητη η στενή συνεργασία μεταξύ διαχειριστικών αρχών και οργανισμών πληρωμών και **η απλοποίηση είναι απαραίτητη σε κάθε επίπεδο**.

➤ **Εφαρμογή των Αξόνων 3 και 4**: παρουσιάστηκαν από την **Ισπανία και Ιρλανδία** ο τρόπος εφαρμογής των Αξόνων 3 και 4 καθώς και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν στην έναρξη υλοποίησής τους. Τα κυριότερα σημεία των ανωτέρω παρουσιάσεων συνοψίζονται στα ακόλουθα:

- Η εφαρμογή του Άξονα 4 στην **Ισπανία** γίνεται μέσω 17 Τοπικών Προγραμμάτων Αγροτικής Ανάπτυξης και ενός Εθνικού Αγροτικού Δικτύου. Η διαχείριση τους γίνεται από 17+1 Διαχειριστικές Αρχές και μία Συντονιστική Αρχή αυτών, ενώ υπάρχουν 18 Οργανισμοί Πληρωμής.
- Οι προβληματισμοί που τέθηκαν από την **Ισπανία** αφορούν στην **αργή εκκίνηση σε ευρωπαϊκό επίπεδο, που μετριάζεται από τη τρέχουσα μεγάλη ωριμότητα και το γεγονός πως η αργή εκκίνηση των Αξόνων 3 και 4 ήταν χαρακτηριστικό και της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου**, στην εφαρμογή των κανονισμών (άρθρα 61 και 62), στη μεγαλύτερη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα, στη βελτίωση του Άξονα 4 ως ένα περαιτέρω βήμα προς την ανάπτυξη της υπαίθρου μέσω του ΕΓΤΑΑ και στα αισθήματα εγκατάλειψης από τις ομάδες, απώλειας ρόλου, «φρεσκάδας», εγγύτητας, κουλτούρας συμμετοχής κλπ.

- Η **Ιρλανδία** παρουσίασε τη **διαδικασία της «συνοχής»** που ξεκίνησε στη χώρα αυτή το 2003, εξαιτίας της πολυπλοκότητας που δημιουργούσε ο μεγάλος αριθμός δομών. Αποτέλεσμα της διαδικασίας αυτής ήταν η **αργή εκκίνηση των Αξόνων 3 και 4 αλλά και η μείωση του αριθμού των εταιρειών** που ασχολούνται με τα τοπικά κι αγροτικά προγράμματα από 106 σε 54.
- Όλα τα μέτρα του άξονα 3 υλοποιούνται μέσω του Άξονα 4 από 36 ΟΤΔ.
- Η απορρόφηση μέχρι το 2015 εκτιμάται πως θα φτάσει τα 425 εκατ. ευρώ (συνολικός προϋπολογισμός) ενώ **μέχρι τώρα έχει απορροφηθεί 8% αυτού.**
- **Η μειωμένη πιστοληπτική δυνατότητα λόγω της τρέχουσας οικονομικής κρίσης, η μειωμένη ρευστότητα των ΟΤΔ, το αυξημένο διοικητικό κόστος των μικρών επιδοτήσεων, η μειωμένη απορρόφηση του μέτρου 311 (μέτρο διαφοροποίησης για τους αγρότες) και η έλλειψη συνέπειας από ορισμένες ΟΤΔ, είναι οι βασικότερες προκλήσεις σύμφωνα με την παρουσίαση της Ιρλανδίας. Αντίθετα, η μείωση των τιμών κυρίως σε δαπάνες κεφαλαιουχικού εξοπλισμού και η μεγάλη απορρόφηση στο μέτρο 321 όπου το 46% έχει δεσμευτεί, είναι τα σημαντικότερα θετικά.**
- **Στα βήματα που πρέπει να γίνουν, αναφέρθηκε πως πρέπει να εξεταστεί η δυνατότητα: αύξησης του ύψους των ενισχύσεων, διάθεσης πόρων στις ΟΤΔ ώστε να αυξηθεί η ρευστότητα τους, απλοποίησης των διαδικασιών για επιδοτήσεις μικρότερες από 10.000 ευρώ, αξιολόγησης των business plan των ΟΤΔ με ιδιαίτερη έμφαση στην κατανομή των πόρων σε όλα τα μέτρα.**

2. Μηχανισμοί υλοποίησης για την τρέχουσα περίοδο:

- **Διαχείριση των ΠΑΑ:** παρακολούθηση, τροποποιήσεις, ετήσιες εκθέσεις, ετήσιες συναντήσεις, οικονομική διαχείριση από την Επιτροπή, παρουσιάστηκαν από στελέχη της **Διεύθυνσης Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης** οι απαιτήσεις διαχείρισης των ΠΑΑ με βάση τους Κανονισμούς (ΕΕ) 1698/2005 & 1974/2006 και τους μηχανισμούς υλοποίησης από τα κράτη μέλη. Τα κυριότερα σημεία των ανωτέρω παρουσιάσεων συνοψίζονται στα ακόλουθα:
  - Για να είναι αποτελεσματικές **οι τροποποιήσεις πρέπει να βασίζονται στην αρχή "SPA"** από τα αρχικά των λέξεων **Strategy, Planning, Awareness**. Να έχουν σωστή στρατηγική βασιζόμενες σε αντικειμενική και αξιόπιστη αξιολόγηση, σωστό σχεδιασμό χρονοδιαγράμματος, αποτελεσμάτων κτλ. και να είναι ευαισθητοποιημένοι όλοι οι ενδιαφερόμενοι φορείς.
  - Παρουσιάστηκε ο ρόλος της Επιτροπής Παρακολούθησης για την παρακολούθηση των ΠΑΑ, και ως καλές πρακτικές για την επιτυχία της, αναφέρθηκαν η συμμετοχή του Οργανισμού Πληρωμών, η έγκαιρη αποστολή των εγγράφων, η σωστή διάρκειά τους, η προπαρασκευαστική συνάντηση μεταξύ της Διαχειριστικής Αρχής και του Οργανισμού Πληρωμών.
  - Περιγράφηκε η σημασία της έγκαιρης κατάθεσης και του σωστού περιεχομένου των ετήσιων εκθέσεων και των ετήσιων συναντήσεων.
  - Όσον αφορά στην οικονομική διαχείριση των ΠΑΑ και σύμφωνα με την εμπειρία της περιόδου 2007-2010, τα σημαντικότερα σημεία που περιγράφηκαν είναι τα εξής: η συνεισφορά της ΕΕ βασίζεται σε δημόσια δαπάνη, το ποσοστό συγχρηματοδότησης είναι ανά άξονα, οι πληρωμές υπολογίζονται με τα ποσοστά που ισχύουν κάθε τρίμηνο και δεν έχουν αναδρομική ισχύ, υπάρχουν προκαθορισμένες περίοδοι και προθεσμίες δηλώσεων και γίνεται ετήσια εκκαθάριση των λογαριασμών.

- **Η δήλωση των δαπανών την τελευταία στιγμή και η κακή ποιότητα των προβλέψεων παρουσιάστηκαν ως οι κυριότερες ανησυχίες.**
- Για την αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων θα διατεθούν για τη χρονική περίοδο **2009-2013, 5δις. ευρώ**. Η κατανομή των πόρων για την αντιμετώπιση των επτά νέων προκλήσεων είναι: **Βιοποικιλότητα 31,2%, Διαχείριση υδάτινων πόρων 26,9%, αναδιάρθρωση του γαλακτοκομικού τομέα 14,5%, κλιματική αλλαγή 14,2%, ευρυζωνικότητα 7,3%, ανανεώσιμες πηγές 5,6%, καινοτομία που συνδέεται με τις νέες προκλήσεις 0,3%.**
- Τέλος παρουσιάστηκε το **διάγραμμα ροής των χρηματοδοτήσεων «ring fencing dimension»**. Σύμφωνα με αυτό οι «mainstream» πόροι μπορούν να χρηματοδοτήσουν όλους τους τύπους δράσεων στα mainstream συγχρηματοδοτούμενα ποσοστά, οι πόροι του Ελέγχου «Υγείας» μπορούν να χρηματοδοτήσουν μόνο τις δράσεις των νέων προκλήσεων εκτός από την ευρυζωνικότητα, οι πόροι του Πακέτου Ανάκαμψης μπορούν να χρηματοδοτήσουν όλες τις νέες προκλήσεις και οι πόροι για την ευρυζωνικότητα μπορούν να χρηματοδοτήσουν μόνο την ευρυζωνικότητα. Η παρακολούθηση γίνεται μέσω των τριμηνιαίων δηλώσεων εξόδων και των ετήσιων εκκαθαριστικών λογαριασμών.

➤ **Συνεργασία μεταξύ των Διαχειριστικών Αρχών και των Οργανισμών Πληρωμής:** παρουσιάστηκαν από την **Πολωνία και το Βέλγιο** ο τρόπος λειτουργίας των οργανωτικών υπηρεσιών των ΠΑΑ και ο τρόπος συνεργασίας μεταξύ τους. Τα κυριότερα σημεία των ανωτέρω παρουσιάσεων συνοψίζονται στα ακόλουθα:

- **Η απορρόφηση του ΠΑΑ της Πολωνίας το Σεπτέμβριο του 2010 ήταν 23,24%.**
- Το ΠΑΑ υλοποιείται μέσω 23 μέτρων και εφαρμόζεται από μία Διαχειριστική Αρχή, ένα Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο και 16 περιφερειακές μονάδες Αγροτικού Δικτύου, ένα Οργανισμό Πληρωμής, 19 Υπηρεσίες Εφαρμογής, ένα Φορέα Πιστοποίησης και ένα Φορέα Συντονισμού. Παρουσιάστηκε αναλυτικά ο τρόπος λειτουργίας των υπηρεσιών αυτών και ο τρόπος συνεργασίας τους.
- Ως παράδειγμα καλής πρακτικής αναφέρθηκε μία μηνιαία έκδοση για το ΠΑΑ, με επικαιροποιημένες πληροφορίες για την εφαρμογή του προγράμματος.
- **Ως σημαντικοί μηχανισμοί εφαρμογής αναφέρθηκαν ο ξεκάθαρος διαχωρισμός στόχων και αρμοδιοτήτων, η ροή πληροφοριών, η παράλληλη συνεργασία μεταξύ της Διαχειριστικής Αρχής και της Αρχής Πληρωμής και ο μεγάλος αριθμός στελεχών με εμπειρία στην εφαρμογή παρόμοιων προγραμμάτων.**
- Το **Βέλγιο** έχει δύο ανεξάρτητα ΠΑΑ, το ΠΑΑ της Βαλλωνίας και το ΠΑΑ της Φλάνδρας, κάθε ένα από τα οποία έχει ξεχωριστή Διαχειριστική Αρχή και Οργανισμό Πληρωμών, ενώ δεν υπάρχει αρχή συντονισμού για τα δύο ΠΑΑ. Το Ομοσπονδιακό Συντονιστικό Όργανο, εκπροσωπεί το Βέλγιο στην Επιτροπή για τις Αγροτικές Ενισχύσεις και ενοποιεί τα στατιστικά των ελέγχων. Οι μέθοδοι εργασίας είναι αρκετά όμοιες στη Βαλλωνία και τη Φλάνδρα.
- Η εφαρμογή π.χ. του Φλαμανδικού ΠΑΑ γίνεται από τη Διαχειριστική Αρχή, τις Διαχειριστικές Μονάδες και το Φλαμανδικό Δίκτυο Παρακολούθησης που ανήκουν στη Διεύθυνση Γεωργίας και Αλιείας και από τον Οργανισμό Πληρωμών, τον Εσωτερικό Έλεγχο και τις Διαχειριστικές Μονάδες που ανήκουν στον Οργανισμό για τη Γεωργία και την Αλιεία καθώς και από άλλες Διαχειριστικές Μονάδες για το Φυσικό Περιβάλλον και τα Δάση.
- Η συνεργασία μεταξύ όλων αυτών των αρχών και μονάδων γίνεται με την Επιτροπή Εφαρμογής που συνεδριάζει κάθε μήνα, με ψηφιακή ανταλλαγή δεδομένων, εφαρμογή πρωτοκόλλου και με διμερείς επαφές.

- Σαν καλές πρακτικές αναφέρθηκαν η ύπαρξη πρωτοκόλλου, η αυτόματη ανταλλαγή δεδομένων μέσω ψηφιακής πλατφόρμας, η ψηφιακή υποβολή και διαχείριση των πληρωμών.

➤ **Ρόλος των ενδιάμεσων τοπικών φορέων ιδιαίτερα στον Άξονα 3 και 4:** παρουσιάστηκαν από τη Σουηδία και τη Λιθουανία ο τρόπος εφαρμογής του Άξονα 3 και 4 και η εμπλοκή των Ομάδων Τοπικής Δράσης αντίστοιχα. Τα κυριότερα σημεία των ανωτέρω παρουσιάσεων συνοψίζονται στα ακόλουθα:

- Η Σουηδία είναι χωρισμένη σε 21 διοικητικές περιφέρειες. Η εφαρμογή του Άξονα 4 γίνεται αντίστοιχα μέσω 21 Περιφερειακών Συμβουλίων, τα οποία υπάγονται στο εθνικό Συμβούλιο για τη Γεωργία που αποτελείται από μία Διαχειριστική Αρχή και ένα Οργανισμό Πληρωμών και αυτό με τη σειρά του υπάγεται στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης, Τροφίμων και Αλιείας της χώρας. Τα 21 Περιφερειακά διοικητικά Συμβούλια εφαρμόζουν και εκπονούν στρατηγικές τις οποίες συντονίζει και εγκρίνει τελικά το Συμβούλιο για τη Γεωργία σύμφωνα με τις αρχές του ΠΑΑ και τους εθνικούς κανονισμούς.
- Η υλοποίηση της στρατηγικής του Άξονα 4 γίνεται με βάση την ανάλυση SWOT, τα κριτήρια διαχωρισμού, τον προϋπολογισμό, την επιλογή των μέτρων, το συντονισμό με άλλα ταμεία, την εταιρική σχέση, τις πληροφορίες και σύμφωνα με την εθνική στρατηγική και τους οριζόντιους στόχους του ΠΑΑ.
- **Τα κυριότερα διδάγματα είναι πως η εμπλοκή πολλών φορέων απαιτεί χρόνο για να δουλέψει καλά, εκπαίδευση, καλό συντονισμό και ευλυγισία του ΠΑΑ, στις διαφορετικές ανάγκες κάθε περιοχής.**
- Η εφαρμογή των αξόνων 3 και 4 στη Λιθουανία, γίνεται από 40 ΟΤΔ και την Αγροτική Υπηρεσία Υποστήριξης που έχει τοπικά παραρτήματα. Οι ΟΤΔ αποτελούνται από εκπροσώπους δήμων, κυβερνητικών οργανισμούς οικονομικούς και κοινωνικούς εταίρους.
- **Η ανεξαρτησία των ΟΤΔ από την τοπική εξουσία, το μεγάλο διοικητικό κόστος ιδιαίτερα των μικρών επενδυτικών σχεδίων, η διαφάνεια στη χρηματοδότηση, ο διαχωρισμός μεταξύ ΕΓΤΠΑ και ΕΤΑ για τα μέτρα του Άξονα 4, αναφέρθηκαν ως σημαντικά θέματα. Η απλοποίηση των όρων επιλεξιμότητας (π.χ. η απλοποίηση των έγγραφων, η μη απαίτηση νέας έγκρισης όταν οι υλοποιηθείσες δαπάνες αποκλίνουν από τις αρχικά εγκρινόμενες λιγότερο από 10%) και η δημοσιοποίηση των δράσεων και των δαπανών από τις ΟΤΔ, παρουσιάστηκαν ως λύσεις.**
- **Οι προτάσεις της Λιθουανίας για την επόμενη προγραμματική περίοδο, είναι δύο: να προβλεφθεί η προσέγγιση LEADER και για την εφαρμογή άλλων χρηματοδοτικών μέσων της ΕΕ (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ) και να μειωθεί ο διαχωρισμός μεταξύ δραστηριοτήτων του ΕΓΤΑΑ και ΕΤΑ που υλοποιούνται από την προσέγγιση LEADER.**

3. Έλεγχοι και επιθεωρήσεις:

- **Διαπίστευση των Οργανισμών Πληρωμών:** παρουσιάστηκαν από την ΕΕ οι ανιχνευθείσες αδυναμίες, οι δημοσιονομικές διορθώσεις που εφαρμόστηκαν και τα στατιστικά λάθη.
- **Διενέργεια ελέγχων (Διοικητικοί, Επιτόπιοι) στα Μέτρα του Άξονα 2:** παρουσιάστηκαν από τη Γαλλία και την Ουγγαρία οι γενικές αρχές της διενέργειας ελέγχων στα Μέτρα του Άξονα 2 σε εφαρμογή του κοινοτικού κανονιστικού πλαισίου και του συστήματος κυρώσεων που εφαρμόζεται. Τα κυριότερα σημεία της ανωτέρω παρουσίασης συνοψίζονται στα ακόλουθα:

- Στην περίπτωση της **Γαλλίας** η Διαχειριστική Αρχή αποφασίζει τον τρόπο διεξαγωγής ελέγχων ανά είδος και ελεγχόμενα Μέτρα.
- Οι διοικητικοί έλεγχοι τήρησης των κριτηρίων επιλεξιμότητας και οι επιτόπιοι έλεγχοι τήρησης της πολλαπλής συμμόρφωσης πραγματοποιούνται από τον Οργανισμό Πληρωμών.
- Υφίσταται στενή συνεργασία (σε 15-θήμερη βάση) μεταξύ Διαχειριστικής Αρχής και Οργανισμού Πληρωμών σε επιχειρησιακό επίπεδο και από κοινού παρακολούθηση της προόδου και των εξελίξεων για τα θέματα ελέγχων που αφορούν τα Μέτρα του Άξονα 2.
- Το σύστημα επιβληθεισών κυρώσεων στην περίπτωση μη τήρησης κριτηρίων επιλεξιμότητας ή αναλήψεων υποχρεώσεων - πέραν αυτών που συσχετίζονται με τις δηλωθείσες εκτάσεις ή τον αριθμό των ζώων - βασίζεται σε διαφορετικούς τύπους και κριτήρια ανάλογα με τη φύση, τη σημαντικότητα της δέσμευσης και το μέγεθος της διαπιστωθείσας παράβασης και βρίσκεται σε ευθυγράμμιση με τις διατάξεις του Άρθρου 18 του Καν. 1975/2006.
- Στην περίπτωση της **Ουγγαρίας** όλες οι αιτήσεις πληρωμών για τα **Γεωργοπεριβαλλοντικά Μέτρα υποβάλλονται ηλεκτρονικά** - σε έντυπη μορφή υποβάλλονται μόνο τα υποστηρικτικά έγγραφα - και μέσω ηλεκτρονικού συστήματος πραγματοποιούνται οι διασταυρούμενοι έλεγχοι, η επεξεργασία και αξιολόγηση των ανωτέρω αιτήσεων.
- **Η αναγκαιότητα διενέργειας όσο το δυνατόν αποτελεσματικότερων ελέγχων επιβάλλει πιθανώς τη λήψη πρόσθετων μέτρων βελτίωσης όπως: 1) Υποχρεωτική γνωστοποίηση στη ΔΑ εκ μέρους του δικαιούχου για συγκεκριμένες γεωργοτεχνικές δραστηριότητες, 2) Διενέργεια ελέγχων πέραν του προκαθορισμένου πλαισίου, 3) Διενέργεια στοχοποιημένων ελέγχων στον κατάλληλο χρόνο, 4) Μικρότερο αριθμό ελέγχων που αφορούν μόνο έγγραφα και δικαιολογητικά και 5) Νομοθετημένη υποχρέωση ηλεκτρονικής υποβολής των στοιχείων διαχείρισης της γεωργικής εκμετάλλευσης.**

➤ **Διενέργεια ελέγχων (Διοικητικοί, Επιτόπιοι) στα Μέτρα των Αξόνων 1,3:**

παρουσιάστηκαν από την **Ολλανδία** και την **Ισπανία** οι γενικές αρχές της διενέργειας ελέγχων στα Μέτρα των Αξόνων 1 και 3 σε εφαρμογή του κοινοτικού κανονιστικού πλαισίου. Τα κυριότερα σημεία της ανωτέρω παρουσίασης συνοψίζονται στα ακόλουθα:

- Σύμφωνα με την **Ολλανδία** οι δυσκολίες που δημιουργούν οι νέες απαιτήσεις ελέγχων εντοπίζονται μεταξύ άλλων σε: 1) μη ύπαρξη ομοιόμορφου καθεστώτος ελέγχων τη νέα Προγραμματική περίοδο, 2) εκτεταμένες και πολυδάπανες απαιτήσεις ελέγχων και 3) πρόσθετος διοικητικός φόρτος εργασίας λόγω των ανωτέρω αυξημένων απαιτήσεων. Ως προτεινόμενα μέτρα βελτίωσης υποδεικνύονται τόσο η **απλοποίηση του κανονιστικού πλαισίου** που διέπει τους ελέγχους όσο και η **απόδοση ενός περισσότερο προληπτικής λειτουργίας χαρακτήρα στους ελέγχους δικαιούχων και μεγαλύτερης επικέντρωσης στους ελέγχους συστημάτων, φορέων και οργανισμών**. Επιπρόσθετα, εκτιμάται ότι μελλοντική εφαρμογή των διαδικασιών ελέγχου στη βάση μόνο των αρχών της εστίασης στον στόχο, ανάλυσης κινδύνου και αναλογικότητας θα επιφέρει μείωση διοικητικού φόρτου κατά 30% και κόστους εκτέλεσης κατά 20% κατά μέσο όρο.
- Στην **Ισπανία** όπου υπάρχουν 18 Οργανισμοί Πληρωμών και μία συντονιστική Αρχή αυτών, η **ορθή επικοινωνία μεταξύ των εμπλεκόμενων στους ελέγχους φορέων καθίσταται ως μέγιστη προτεραιότητα, καθώς επίσης και ο επαρκής συντονισμός μεταξύ της Διαχειριστικής Αρχής και των Οργανισμών Πληρωμών**. Πρόσθετα μέτρα βελτίωσης ελέγχων μπορούν να περιλαμβάνουν την **εκπόνηση εγγράφων εργασίας από την Επιτροπή και συναντήσεις μεταξύ των Κ-Μ με τη συμμετοχή της Επιτροπής για τη**

βελτίωση της εφαρμογής των διαδικασιών διαχείρισης και ελέγχου των μέτρων στήριξης της αγροτικής ανάπτυξης.

4. Αξιολόγηση και παρακολούθηση:

- **Αποτελεσματική αξιολόγηση και παρακολούθηση:** παρουσιάστηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή η σημασία και ο ρόλος του Κοινού Πλαισίου Παρακολούθησης και Αξιολόγησης (ΚΠΑΑ) καθώς και η ενσωμάτωση του στα ΠΑΑ από τα κράτη μέλη. Ειδικότερα παρουσιάστηκε ο σκοπός της παρακολούθησης, οι εμπειρίες και τα πρώτα αποτελέσματα από τη μέχρι σήμερα παρακολούθηση με βάση τις ετήσιες εκθέσεις παρακολούθησης, καθώς και τα επόμενα βήματα. Ακολούθησε η αναφορά στο σκοπό της αξιολόγησης, στο σύστημα αξιολόγησης κατά την προγραμματική περίοδο 2007-2013, στην παράλληλη αξιολόγηση και στο ρόλο του δικτύου της αξιολόγησης, στην πρόοδο των κρατών μελών με σχέση την εκπόνηση της έκθεσης της ενδιάμεσης αξιολόγησης και τέλος παρουσιάστηκαν τα βήματα που ακολουθούν.
- **Εφαρμογή του Κοινού Πλαισίου Παρακολούθησης και Αξιολόγησης:** παρουσιάστηκε από τη **Γερμανία και την Ιταλία** ο τρόπος οργάνωσης του συστήματος αξιολόγησης στο πλαίσιο του εθνικού συντονισμού και της διαχείρισης των περιφερειακών ΠΑΑ.
  - Η **Γερμανία** αναφέρθηκε σε δύο εφαρμογές της οργάνωσης της παρακολούθησης και αξιολόγησης των ΠΑΑ, οι οποίες αποτελούν μέρος του συνολικού συστήματος. Πρωταρχικά δημιουργήθηκαν ομάδες εργασίες, με τη συμμετοχή του υπουργείου, των φορέων εφαρμογής και ινστιτούτων, οι οποίες εκπόνησαν **ένα εγχειρίδιο καθοδήγησης για την παρακολούθηση και αξιολόγηση**, τόσο των εθνικά χρηματοδοτούμενων προγραμμάτων, όσο και των συγχρηματοδοτούμενων. Ο Οδηγός αυτός περιλαμβάνει αναλυτικές οδηγίες για τα απαιτούμενα δεδομένα, τον τρόπο συλλογής τους, τις σχετικές με την παρακολούθηση και αξιολόγηση αρμοδιότητες των εμπλεκόμενων φορέων, ερμηνευτικές οδηγίες για το ΚΠΑΑ και τους πίνακες παρακολούθησης, οι οποίοι αποστέλλονται ετησίως στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Η δεύτερη πρακτική αφορά στη **δημιουργία του Γερμανικού Δικτύου Παρακολούθησης και Αξιολόγησης της Γεωργικής Δομής και Αγροτικής Ανάπτυξης - (Men-d)**. Κύριοι στόχοι του είναι η δικτύωση των εμπλεκόμενων (φορέων, ινστιτούτων, αξιολογητών), η βελτίωση και αναθεώρηση του ΚΠΑΑ. Ήδη, έχει εκπονήσει και διανείμει προς τους εμπλεκόμενους με την αξιολόγηση εντός και εκτός της Γερμανίας κείμενο με κριτική και προτάσεις για το ΚΠΑΑ.
  - Στην **Ιταλία** την ευθύνη της παρακολούθησης και αξιολόγησης έχουν οι περιφερειακές υπηρεσίες διαχείρισης των προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης. **Κεντρικό ρόλο στο σύστημα αξιολόγησης διαδραματίζει το Ιταλικό Δίκτυο Αξιολόγησης και Αξιολόγησης**, το οποίο λειτουργεί και χρηματοδοτείται από Ιταλικό Δίκτυο Αγροτικής Ανάπτυξης. Στόχοι του είναι ο συντονισμός με το αντίστοιχο Ευρωπαϊκό, η ενίσχυση της διακυβέρνησης σε θέματα αξιολόγησης και η βελτίωση των αξιολογήσεων των περιφερειακών ΠΑΑ, η ενίσχυση της έρευνας σε θέματα αξιολόγησης, η πρόταση θεματικών αξιολογήσεων και η ανταλλαγή καλών πρακτικών. Στη συνέχεια παρουσιάστηκαν **τα πρώτα αποτελέσματα** από την εφαρμογή του ΚΠΑΑ και του τρόπου οργάνωσης της παράλληλης αξιολόγησης σε περιφερειακό επίπεδο με ιδιαίτερη ανάλυση στο παράδειγμα δύο περιφερειών.
  - Και στις δύο παρουσιάσεις έγινε αναφορά στην επάρκεια και ποιότητα δεδομένων για την αξιολόγηση, στο κόστος της αξιολόγησης και στην αναγκαιότητα διεξαγωγής συζήτησης για βελτίωση του ΚΠΑΑ στην επόμενη προγραμματική περίοδο.

- **Ανάγκη για αλλαγές, προσαρμογές στην τρέχουσα προγραμματική περίοδο και μακροπρόθεσμες προοπτικές:** παρουσιάστηκαν από τη Ευρωπαϊκή Επιτροπή τα **σημεία που χρήζουν βελτίωση** αναφορικά με τη στρατηγική προσέγγιση κατά το σχεδιασμό, το ΚΠΠΑ, την ενσωμάτωση της προσέγγισης Leader για την ενδυνάμωση της διακυβέρνησης και των τοπικών πρωτοβουλιών στις αγροτικές περιοχές, τη συμπληρωματικότητα με τα διαρθρωτικά ταμεία και τη διατήρηση των εργαλείων πολιτικής με χωρική και πολυτομιακή προσέγγιση **με βάση την παρούσα εμπειρία αλλά και τις μελλοντικές προοπτικές.**

Επίλογος: Προοπτική της αγροτικής ανάπτυξης μετά το 2013

Το κλείσιμο του σεμιναρίου έγινε από τον Γενικό Δ/ντη Αγροτικής Ανάπτυξης της ΕΕκο J.L. Demarty.

Το σημαντικότερο που θα πρέπει να συνειδητοποιήσουμε είναι ότι υπηρετούμε τελικά, **υψηλές προσδοκίες της κοινωνίας.**

Πρώτον, υπάρχουν προσδοκίες για τα **τρόφιμα**. Η πρώτη αποστολή της ευρωπαϊκής γεωργίας είναι η παροχή επαρκούς ποσότητας και ποιότητας τροφίμων. Πρόκειται για μια αποστολή, κατά την οποία η ΚΓΠ πρέπει να λάβει υπόψη τους μικρούς αλλά και τους μεγάλους παραγωγούς, τις τοπικές αλλά και τις ευρωπαϊκές και παγκόσμιες αγορές συγχρόνως.

Δεύτερον, έχει προσδοκίες από το **περιβάλλον**. Γεωργία και δασοκομία καταλαμβάνουν σχεδόν το 80% της επιφάνειας της ΕΕ, και η πολιτική μας είναι να βοηθήσουμε αυτούς τους δύο τομείς να λειτουργούν σε αρμονία με το φυσικό κόσμο.

Υπάρχουν επίσης, οι προσδοκίες σε ότι αφορά τις **αγροτικές κοινωνίες**. Επιδιώκουμε να προωθήσουμε μια ποικιλία από πραγματικές ευκαιρίες και καλή ποιότητα ζωής για όσους ζουν στην ύπαιθρο - μια ισόρροπη ανάπτυξη σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Γι' αυτό χρειαζόμαστε μια ενεργή και ισχυρή πολιτική.

Και παράλληλα χρειαζόμαστε μια χρηστή δημοσιονομική διαχείριση.

Και όλοι ξέρουμε ότι είναι μερικές φορές δύσκολο να βρούμε τον ορισμό του μέτρου και συγχρόνως όλα τα απαιτούμενα μαζί για την επίτευξη αποτελεσμάτων άψογης πολιτικής και οικονομικής διαχείρισης, όλα μαζί μέσα σε ένα πλαίσιο που παραμένει το πιο απλό δυνατό.

Παράλληλα, ο διαγνωστικός έλεγχος της ΚΓΠ έχει τεράστια σημασία. Βέβαια, όταν η Επιτροπή υπέβαλε τις προτάσεις της το 2008, δεν ήταν πια μια ριζική αναθεώρηση της μεταρρύθμισης της ΚΓΠ, όπως όταν πρωτοξεκίνησε το 2003. Εντούτοις, ήταν μια στιγμή όπου είδαμε όλο και πιο σοβαρές απειλές να προσβάλλουν το κλίμα μας, το περιβάλλον μας και τους φυσικούς πόρους μας και όπου μια καταιγίδα υπέβασκε ήδη στον γαλακτοκομικό τομέα.

Αυτά ήταν ήδη αρκετά, έτσι ώστε στη συνέχεια, να προχωρήσουμε στην ενσωμάτωση πρόσθετων κονδυλίων στα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης. Πρόσθετα κεφάλαια διατέθηκαν, πρόσθετες δεσμεύσεις για νέα έργα και γεωργικές και δασοκομικές πρακτικές ορίστηκαν. Μπορούμε να ελπίζουμε - αν και πρέπει να περιμένουμε να το δούμε - ότι οι προσπάθειες αυτές έχουν ήδη αρχίσει να αποδίδουν καρπούς.

***

Στην πραγματικότητα, σε σύγκριση με το μέλλον, έχουμε πολλά θέματα για προβληματισμό.

Τι θα γίνει με την ΚΑΠ, αλλά κυρίως με την αγροτική πολιτική;

Στην παρούσα φάση δεν είναι δυνατόν να δοθούν αναλυτικοί πίνακες με τα μέτρα που θα ισχύουν, παρά μόνον μερικές κατευθύνσεις. Ένα από τα ερωτήματα που θα πρέπει να απαντηθούν είναι το πώς θα μεταφρασθεί καλύτερα το θεωρητικό περιεχόμενο σε συγκεκριμένα αποτελέσματα.

Σε γενικές γραμμές, θα διατηρηθεί η ίδια στρατηγική προσέγγιση, η οποία και θα ενισχυθεί. Εντός αυτού του στρατηγικού πλαισίου, θα διατηρηθούν και τα μέτρα που συνιστούν την προσέγγιση αυτή. Θα πρέπει όμως πλέον να αξιοποιηθούν οι συνέργειες αλληλεπίδρασης μεταξύ των διαφόρων μέτρων.

Επιπλέον, θα πρέπει να εντοπιστούν και να ενισχυθούν παρεμβάσεις που μπορούν να αντιμετωπίσουν και να δώσουν λύσεις σε πολλαπλές προκλήσεις.

Θα προχωρήσουμε ασφαλώς σε επανασχεδιασμό του κοινού συστήματος παρακολούθησης και αξιολόγησης (ACES). Θέλουμε, στην πραγματικότητα, ένα σύστημα παρακολούθησης, όπου οι δείκτες και η αξιολόγηση να παρέχουν τη σαφέστερη δυνατή εικόνα της εφαρμογής και των επιπτώσεων με τη μικρότερη δυνατή γραφειοκρατία.

Φιλόδοξη προσδοκία - η οποία ωστόσο είναι αναπόφευκτη, αν θέλουμε να πείσουμε τους πολίτες ότι η κοινοτική πολιτική αγροτικής ανάπτυξης αποτελεί μια πολιτική για αυτούς.

Συμμετέχοντες

Το σεμινάριο παρακολούθησαν εκπρόσωποι από τις αρμόδιες υπηρεσίες των κρατών μελών (Διαχειριστικές Αρχές, Οργανισμοί Πληρωμών κ.α.), της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο.

Από τη χώρα μας συμμετείχαν:

ΕΥΔ ΠΑΑ: Αναστασία Κανναβού - Προϊσταμένη Μονάδας Α΄

Ηλίας Μπανταβάς - Μονάδα Α΄

Σοφία Χατζηπαντελή - Μονάδα Α΄

Κώστας Τσολάκης - Μονάδα Γ΄

ΕΥΕ ΠΑΑ - Ανταγωνιστικότητα: Ανθή Κατσιρμά

ΟΠΕΚΕΠΕ: Μόσχος Κορασίδης - Αντιπρόεδρος

Μαρία Βαρελά - Δ/ντρια Αγροτικής Ανάπτυξης

Πρόγραμμα και σχετικά ηλεκτρονικά αρχεία

http://ec.europa.eu/agriculture/events/rurdevsem2/index_en.htm